

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Udrag fra Noveller

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Noveller", i Blicher, Steen Steensen: *Noveller*, udg. af Esther Kielberg ; Henrik Ljungberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 333. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blic03val-shoot-idm140515386431728/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Noveller

- 7 *Tilten*: efter en novelle *Nytaarsgaven* (i: *Lø* 1820) med undertitlen *Brudstykker af en fattig engelsk Landsbypræsts Dagbog*. B.s novelle skulle fra først af opfattes som underholdende dokumentarisme i tidens svag, en illusion, som er opgivet ved udg. af *SN*, jf. titelændringen til *En Landsbypræsts Dagbog – Hr. (Søren)*. Sådant tilfaldt endnu på den tid steders præst. – *han slukkede Lyset* (...): folkeovertro: Hvis man kom til at slukke lyset nytårsaften, ville man dø inden næste nytår. – *agnus gratias!*: lat. lad os takke! – *Conzelius Nepos* (95-24 f.Kr.): rom. historiker, hvis skrifter bragtes ved begynderundervisning i latin. – *Der loves mig for*: det aner mig. – *in nomine Jesu!*: lat. i Jesu navn! – *Skytte*: en s. stod i en jagtherrers (herremands) tjeneste, passede jagthundene, skaffede vildt osv. – *mi fili!*: lat. min søn! – *omni est pulvina diaboli*: lat. Ledsgang er Djævelens hovedpude; udskrives den ital. kirkefader Ambrosius (340-397); udtrykket har måske sin oprindelse i *Ørkesløshed har lært noget godt* fra det apokryfe skrift Jesu Strachs Visdom 33,31. – *som en Slibsteen*: helt ubegyrbeligt. – *die St. Martini*: Mønstersdag = 11. nov.
- 8 *vellem hanc esse filium meum!*: lat. Gid han dér var min søn! – *Cicero, Marcus Tullius* (106-43 f.Kr.): rom. statsmand og forfatter. – *Vildbase*: vildorme. – *Kindhest*: ørefigen. – *habent!*: lat. Lad ham få den, dvs. det har han godt af. – *Calcedi Janua*: rom. datering: 1. jan. – *Proh dolor!*: lat. hvilken smerte! – *ve me miserum!*: lat. ak, jeg elendige. – *fugisti cor meum!*: lat. Du har knust mit hjerte. – *Gud! giv mig Sin* (...): 1. Kron. 29,19. – *patet!* (...) *meum!*: lat. Fader! i dine hænder befaler jeg min ånd! Luk. 23,46. – *sons* (...) *poenitentium!*: lat. Nu straffes du – du angret alt for sent! Fra fabelen om næven og ravnene, den rom. digter Phaëdrus' fabelsamling, t. bog, 13. 1-12. P. var kejser Tiberius' (14-37) samtidige. – *Prædie iduum Januarii MDCCXIX*: lat. datering: 12. jan. 1709. – *facie Middagsmad*: Som latinskoleelev skal Morten bo i Viborg. Faderen skal træffe afale for ham om et dagligt, billigt middagsmåltid. – *det er skævt til*: det er for dyrt. – *Brev til Titianus*: den rom. digter Ovid (43 f.Kr.-17 e.Kr.) skrev i sin forvisning til Pontus ved Sortehavet nogle digte i brevform, heraf to til vennen Titianus (*Epistolar ex Ponto* IV, 12, 34). – *cheud mortuus est!*: Ak! han er død! – *Mønning(en)*: tagryg. – *Kaallone*: jy. koldkenhave.
- 9 *Idibus Januarii MDCCXIX*: rom. datering: 13. januar 1709. – *XVIII Calend. Febr.*: rom. datering: 15. jan. – *Manden i København*: jy. herremanden til København. – *synger for Døren*: De lærde skolers elever (*Stalepeblingsene, Lathueme*), røggede til hvets ophold ved korsang foran borgernes huse. Skikken blev forbudt 1756. – *sæt såvist, dog*. – *valere plurimum!*: lat. et varmt farvel! – *ven-didit libertatem!*: lat. jeg har solgt min frihed. – 12 *Siltdaler*: Mortens festpenge. 1 s. var 4 mark (1 rigsdaler, 8 gode dalere), var 6 mark; konverteredes i 1875 til 2 kr.). – *Udvisning*: brandsel; egl. mærkning af træer, der skal fældes. – *rigtig*: virkelig.
- 10 *Miekerske(n)*: smøkkerneske. – *Frøepigen*: fruens kammerpige. – *an amoris* og *remedium amoris*: to erotiske læredigte af Ovid (se n.t.s. 8): »Om elskovskunsten» og »Midler mod elskovs». – *obstinere manus!*: lat. (fordret) væk

- med hånden! – *Viskum*: herregård. – *Uly*: i *TVP*, 94 fortæller Blichers far, at der endnu i hans tid fandtes ulve i skovene mellem Viborg og Hobro.
- *tager Støkkepenge*: spøgefuldt i jagtsprog om den, vildtet slipper fra. Morten tager udtrykket bogstaveligt. – *onde Fortællere*: bagtale.
- 11 *Metamorphoses*: Ovids genfortællinger af forvandlingsfabler fra gr. og rom. mytologi; da. *Forandlinger*. – *discoverer*: samtaler, konverserer. – *Garçon*: af *garçon*: fr. karl. – *L'École du Monde* (1695): fr. verdens skole, en slags »Takt og tone« af E. Le Noble (1643-1711). – *gaaer (...) an*: lader sig gøre, lykkes.
- 12 *lader*: klæder. – *file (...) for*: jagtsprog: fik til gennemsnøgning ved klapperne. – *søger*: går løs på. – *Hirschfænger*: jagtkniv. – *holdt (...) paa*: sigtede på. – *Steen*: en flintesten, slået mod stål, frembragte gnisten, der antændte krudtet. – *plaisant*: fr. behageligt. – *curieux*: fr. forunderligt. – *Grand Richard*: en æblesort. – *faaer Skam*: går til grunde. – *Fussingøe*: herregård. – *J'ai froid*: fr. jeg fryser. – *Comment!*: fr. hvad!
- 13 *un peu mademoiselle!*: fr. lidt, frøken! – *prenez Martin! arrêtez vous!*: fr. holdt, Martin! Vil De standse! – *Maden gaaer fra mig*: Jeg har tabt appetitten. – *den tartariske Prinds*: hovedpersonen i Mile De la Roche-Guilhens roman *Zingis – histoire tartare* (1711), da. *Den store tartariske Prins Zingis Kierligheds Historie* (for 1830). – *Point de tout*: fr. slet ikke. – *Valet de chambre*: fr. kammertjener.
- 14 *remedia anoris*: se n.t.s. 10. – *ah malheureux que je suis*: fr. ak, jeg ulykkelige. – *prate og skogge*: sladrer og ler hejrestet. – *Rorivum*: hejreart; jf. Dav. Salm. 102, 7. – *magnifique*: storslået, prægtig. – *indstillet*: Ved indstillet jagt jager hundene vildtet ud mod klapperne, der står stille omkring skoven.
- 15 *Kjæppene*: Skovfogederne bar stolke som værdighedstegn. – *viklede*: jy. bevægede sig. – *satte (...) af*: anviste jægerne deres plads. – *slog an*: begyndte at gå.
- 16 *Considerationer*: overvejelser. – *Maidag*: 1. maj. – *Ah! (...) adieu!*: fr. ak, frøken Sophie, farvell Farvel for evigt! – *den Herre Zebaoth*: »Herskerernes Gud«; gammeltestamentligt tilnavn til Gud som krigsgud. – *fyge*: fik. – *Kaper*: søroverskib; kapervæsenet var statsligt tilladt; beslaglægnings af fjendtlige handelskibe. – *Passenerer*: passagerer. – *baxer*: slås. – *Gast*: kapergast; egl. sømand, der gør tjeneste på kaperskib; her om skibet.
- 17 *spansk Gevær*: særlig slags lange, kraftige geværer. – *Haandpæger*: træstønger til at dreje hejseværk (spil) på skibet med. – *Stykker*: kanoner. – *Drøgtiste*: blev bragt til sovested for småbørn. – *sin Cows*: sin vej. – *Hovmestere*: junkerens privatlærer og rejseledsager. – *hente Lærred*: Kuglerne vikledes i fedtet lærred for at slutte i bøsseløbet. – *quid hoc sibi vult?*: lat. Hvad betyder dette? Om episoden: se Malling: *Stov og gode Handlinger*, s. 327-334. – *Pust*: slagsmål. – *rare*: opsigtsvækkende.
- 18 *rekommandere*: anbefale. – *Maiadie*: fr. sygdom. – *Hvad har jeg oplevet?*: Pesten i Kbh. 1711 skal have kostet o. 23.000 menneskeliv. Kilde til skilddringen er en artikel af lægen R. Frankenau i tidsskriftet *Iris og Hebe*, I, 1801. – *slaget Folket med Bylder*: Der hentydes til den sjette af Ægyptens ti